

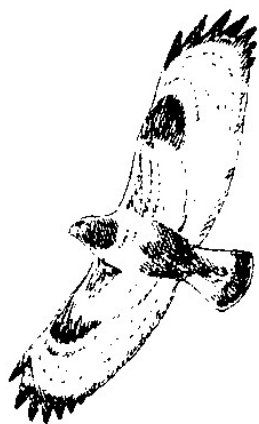
Digitalisering artikelen

Velen van ons hebben het genoeg gehad de jonge Ruigpootbuiszard te zien die bijna de hele maand november 2018 bij de Zeedijk vlak onder Marken pleisterde. Kennelijk viel er voor hem wel het een en ander te halen. Als je nu informatie over een dergelijke vogel wilt lezen staan er niet alleen prachtige roofvogelboeken tot je beschikking, maar kun je ook van alles vinden op het internet. De site waarneming.nl is een goede ingang daarvoor. Hoe ging dat vroeger dan kun je je afvragen. Toen waren er natuurlijk ook boeken, maar wat als je iets over waarnemingen wilde lezen? Daar komen de mededelingenbladen van de vogelwerkgroepen om de hoek kijken. In het volgende nummer van De Gierzwaluw komt een artikel te staan over de digitalisering van alle Mededelingenbladen en Gierzwaluwen van de Vogelwerkgroep Amsterdam. Als voorproefje van wat er allemaal in te vinden is volgen nu twee artikelen over de Ruigpootbuiszard. Eentje van Herbert Fonteinje, gepubliceerd in De Gierzwaluw nr. 3, jaargang 29 (1991) en een van G. Oreel, uit een Mededelingenblad van 1963. Er ligt een behoorlijke schat aan informatie in het archief!

Uit het archief | De Gierzwaluw 29 (1991), nr 3

DE RUIGPOOTBUIZERD (*Buteo lagopus*)

Herbert Fonteinje

Even ten zuiden van de reusachtige ijskappen van de Noordpool omsluit een kolossale gordel van arctische toendra's de vastelanden van de wereld. De toendra bevindt zich nagenoeg geheel noordelijk van de poolcirkel. Zij spreidt zicht uit over streken in Rusland, Siberië, Alaska en Canada en stukken van Noorwegen, Zweden en Finland.

In de puurste vorm is de toendra geheel boomloos. Lage struiken zijn de hoogste vegetatie. De bodem is doorlopend bevroren - luttele centimeters onder de oppervlakte in permafrost - en is 's winters zo goed als geheel met sneeuw bedekt. De toendra is het hardste milieu voor dagstootvogels ter wereld, stukken harder nog dan de woestijn.

Gedurende de korte, warme zomertijd (? 3 maanden) met 24 uur daglicht smelt het ijs. De onderliggende permafrost voorkomt drainage, zodat een onvoorstelbaar aantal kleine poelen en modderige plassen ontstaan.

Uit het archief | De Gierzwaluw 29 (1991), nr 3

De Gierzwaluw

In midwinter moet het etmaal daglicht plaats maken voor 24 uur bijna totale duisternis, met als gevolg dat een dagstootvogel te weinig licht tot zijn beschikking heeft om nog goed te kunnen jagen. In de ultrakorte zomer arriveren miljoenen trekkende steltlopers, eenden, ganzen en kleine vogels, gedeeltelijk om te broeden. Muizen en lemmingen vermenigvuldigen zich en er is een kort seizoen van grote overvloed. In augustus is het grootste deel van de trekvogels weer vertrokken, de jongen meestal eerder dan hun ouders. In oktober heeft de machtige koning winter al weer alles in zijn ijzige greep. Vanaf dit moment moeten de achterblijvers het stellen met het weinige dat er te vinden is op de hard bevroren en besneeuwde grond van de toendra. Alle dagstootvogels in deze regionen voeden zich met levende prooi, hoewel de Ruigpootbuiszard en de Steenarend soms ook aas eten. Ze moeten wel levende prooi eten, want de kadavers zijn 's winters zo stijf bevroren dat ze oneetbaar zijn. De stootvogels zijn daarom afhankelijk van het korte, overvloedige voedselaanbod in de zomer en het kleine aantal overblijvers ook gedurende de resterende tijd van het jaar. Slechts vier dagstootvogelsoorten zijn typisch voor de toendra: de Ruigpootbuiszard, de Steenarend, de Giervalk en de Slechtvalk. Enkel de Giervalk en de Ruigpootbuiszard zijn werkelijk karakteristiek. De Steenarend en de Slechtvalk verblijven en broeden wel in deze streken, doch zij komen ook in andere gebieden voor. Alleen de Giervalk is er min of meer standvogel (de anderen trekken in de winter naar het zuiden), maar zelfs van deze vogel trekt een gedeelte weg. Al de vaste bewoners van de toendra zijn Holarctisch; ze komen in de hele regio rond de Noordpool voor en niet alleen in Eurazië (Palearctisch) of Noord-Amerika (Nearctisch). De Ruigpootbuiszard is een trekvogel die de broedgebieden vanaf eind augustus verlaat. De Scandinavische vogels overwinteren in Midden-Europa van oktober tot maart/april. De trouw van de afzonderlijke vogels aan de overwinteringsplaatsen in een aantal opeenvolgende jaren is aangetoond.

Jachtwijze en voedsel

In steppen en open grasvlakten, waar uitkijkposten ontbreken, moeten de op jacht zijnde vogels wel zweven, bidden of heel langzaam schommelend rondvliegen (kiekendieven). De meeste stootvogels die in open grasland jagen bidden, van Torenval-